

Tots els noms del còmic per a refrescar l'estiu

Dicciocòmic

A l'estat espanyol, el còmic és un fenomen amb molts adeptes. Potser per això, també compta amb una gran quantitat de dibuixants, molts d'ells reconeguts internacionalment que, dia rere dia, donen vida a nous personatges.

ABULI (Enric Sánchez Abulí. Palau del Vidre, 1945)

Guionista. Ideòleg i creador de *Torpedo*, mercenari del crim urbà. Des del 1982 escriu els guions d'aquesta sèrie negra il·lustrada per Jordi Bernet. Un dels volums de la sèrie va ser premiat al Saló del Còmic d'Angulema amb l'Alfred 1986 a la millor obra d'autor estranger editada a França l'any abans. Per al mateix dibuixant va crear el *thriller* futurista *De vuelta a casa* (Toutain, 1989). *Demasiado humano* (Norma, 1989) i *Mister Monster* (Makoki, 1990) arrodoneixen el seu historial.

AZAGRA (Carlos Azagra. Morón de la Frontera, 1957)

Incansable defensor de l'*underground* barceloní, Azagra continua publicant en *Makoki* les al·lucinacions alcohòliques d'Ovideu i el butlletí del PGB (Partido de la Gente del Bar) i, en *El Jueves* els viatges de Pedro Pico y Pico Vena, dels quals n'hi ha sis àlbums. Els seus dibuixos són omnipresents en els cartells de tot tipus d'associacions contraculturals, des de partits anarquistes a ràdios lliures. També col·labora en *El Triangle* i el seu últim tre-

ball és *Estampas Urbanas* (Virus, 1992).

BALAGUER (Marta Balaguer. Sant Cugat, 1953)

Il·lustradora. Col·labora en la revista *Cavall Fort* on dibuixa el "Món de nombres", les peripècies d'uns éssers estrambòtics, mig bèsties, mig números.

BARCELÓ (Manel Barceló. Barcelona, 1953)

Guionista. Responsable de les bregues i aventures sexuals de la moderna, descargada i atractiva *Mamen*, dibuixada per Mariel. Sèrie publicada en *El Jueves* i que ja té sis àlbums.

BEA (Josep M. Beà. Barcelona, 1942)

Dibuixant i guionista. Un dels artífexs de la desapareguda revista *Rambla*. La fama va arribar-li amb les seves *Historias de Taberna Galàctica* (Toutain, 1979). Va formar part de l'equip de dibuixants *hispanos* que publicaven als mensuals de Jim Warren, editor novaiorquès de les revistes de fantasia i terror *Creepy*, *Eerie* i *Vampirella*. Les seves històries surrealistes sovint són poblades de gats antropomòrfics. Hi ha un alter ego de Beà, el Sánchez Zamora, narrador de relats eròtics que apareixen en *Makoki*.

BERNET (Jordi Bernet. Barcelona, 1944)

Va heretar del seu pare les històries de la popular *Dona Urraca*, quan només tenia 15 anys. Aquell jovenet dibuixant, que avui ja té més de 30 anys de professió, va anar evolucionant cap a gèneres i estils molt diferents, amb predilecció per la temàtica negra. Ha treballat per a editorials europees com ara Fleetway i Thompson (angleses) i Dupuis (belga). Als inicis dels vuitanta comença a publicar els seus treballs més coneguts: *Torpedo*, *Kraken*, *Custer*, *Savan*, *Light and Bold*, *Historias negras*, *Ironprise*, etc.

BOADA (José Pérez Boada. Lleó, 1950)

Clàssic de la plantilla d'*El Vibora*, amb tres sèries publicades: *Érase una vez* (La Cúpula, 1988), *Mi vida como fantasma* (La Cúpula, 1990) i el fàl·lic *Don Cipotón* (La Cúpula, 1989).

CALATAYUD (Miquel Calatayud. Asp, 1942)

Pioner de l'escola valenciana actual, el seu estil ha influït en molts dels autors dels anys vuitanta. Il·lustrador de llibres infantils, cartells. Ha col·laborat en nom-

brores revistes com *Cairo*, *El País Semanal*, *Marie Claire*, *Nuevo Estilo* o *Cambio 16*. Dibuxant de línies geomètriques amb una composició abarrocada i laboriosa. El seu primer àlbum data del 1970, *Peter Petrake* (Doncel), al qual van seguir *Los 12 trabajos de Hércules* (Doncel, 1973), *La pista Atlántica* (Arrebato, 1984) i *El proyecto Cíclope* (Complot, 1990).

El seu últim treball és *Conquistadores en Yucatán*, de la col·lecció Quinto Centenario (Planeta-Agostini), amb guió de Fernando Sabater.

CALPURNIO (Eduardo Pelegrín. Saragossa, 1959)

Amb un dibuix extraordinàriament simple i infantil, els ninotets de Calpurnio viuen aventures de pirates i de pistolers. Una proposta sorprenent i interessant. Calpurnio ha realitzat un curt d'animació, que ha rebut grans elogis, amb una productora txeca, i un àlbum: *Jim Cuttlas* (Makoki, 1991).

CALVO (Alberto Calvo. Saragossa, 1965)

L'autor de *Supermaño* ha publicat en *El Jueves*, *El Víbora*, i *Makoki*, i a més és director del fanzine *Caspa de rata*.

CARBÓ (Joaquim Carbó. Caldes de Malavella, 1932)

Escriptor i guionista de còmics. L'èxit assolit per l'adaptació en còmic de la seva popular novel·la *La casa sota la sorra* (Unicorn), amb dibuixos de Madorell, va iniciar la col·lecció d'aventures d'en Pere Vidal, amb sis àlbums fins ara. Francesc Infante va dibuixar una altra coneguda novel·la seva, en *Felip Marlot* (Columna-Unicorn). Col·laborador habitual en *l'Avui*, *Cavall Fort* i *Tretzevents*, on ha escrit un gran nombre de narracions curtes i guions de còmic adaptats de contes populars.

CARULLA (Damià Carulla. Anglesola, 1956)

A més de dibuixar les aventures de Makoki quan els enfeinats Gallardo i Mediavilla se n'han desentès, Carulla té temps de dirigir aquesta trepa de *degenerats* que són els dibuixants de la revista *Makoki*. Ha escrit i dibuixat l'àlbum *Bonsai* (La Cúpula, 1986).

CASTELLS (Ricard Castells. Barcelona, 1955)

Dibuxant d'imatges evocadores i pictòriques. Col·labora en *Cavall Fort*, *Medios Revueltos* i *Zero*. Un àlbum: *Norte Sur* (Ikusager, 1989).

CIFRÉ (Guillem Cifré. Barcelona, 1952)

El seu humor particular i el seu grafisme delirant el converteixen en un dels autors més originals i quotidians amb embolcall avantgardista. Creador de l'emblemàtic *Paseante*. Treballs com a il·lustrador i dissenyador de capçaleres de TV, a més de les seves tires en *El Periódico*. *Mo-*

dernas y Profundas (Complot, 1990).

DAS PASTORAS (Julio Martínez. Santa Uxia de Riveira)

Dibuxant, guionista, il·lustrador i publicista. Ha editat en *Comix Internacional*, *El Jueves*, *Víbora*, *Madriz*, *Makoki*, *Mas Madera!* i *Splatter*.

Atractius colors per a històries de ciència ficció. El seu àlbum *Das Pastoras* (El Jueves) va ser nominat com a millor obra de l'any pel X Saló Internacional del Còmic de Barcelona.

DE ESPAÑA (Ramón de España. Barcelona, 1956)

Periodista, escriptor. Guionista de les *Velvet Nights* (Norma, 1985) de

Sento i de *La noche de siempre* (Producciones Editoriales, 1982) de Montesol. Resta un tercer àlbum, *Fin de semana* (Laertes, 1983) i un d'inacabat, *Los creadores de estrellas*, amb dibuixos de Roger.

DE FELIPE (Fernando de Felipe. Saragossa, 1965)

Nominat com a millor autor novell pel IX Saló Internacional del Còmic de Barcelona, quan feia poc més de dos anys de la seva estrena en el món del còmic. Col·laborador de *Taka de Tinta*, *Totem i Zona 84*, es destaca per les seves històries curtes a *Totem*, escrites per Oscaribar.

Nacido Salvaje (Toutain, 1989) *ADN* (Toutain, 1990), *S.O.U.L.* (Toutain, 1991).

ESCOBAR (Josep Escobar. Barcelona, 1908)

Referència obligada de la historieta d'humor. Creador de desenes de personatges, entre ells els clàssics *Carpanta*, *Zipi i Zape*. Als anys vint dibuixava en l'*Esquella de la Torratxa* i *El Papitu*. Personatge polifacètic. A més d'historietista va escriure tres comèdies en català, va dissenyar joguines i va fundar uns cursos de dibuix humorístic per correspondència. Durant els anys cinquanta va estrenar noves sèries amb personatges femenins:

“Dona Tula”; “Petra, criada para todo”; “Blasa, portera de su casa”; i “Dona Tomasa”. Tot i passar la vuitantena, es manté en actiu i col·labora amb Ediciones B.

FER (Josep Antoni Fernández. Lleó, 1949)

Els ninots de Fer són habituals en *El Jueves* des dels seus inicis. També publica els ninots de l'*Avui*. Se'n destaquen les sèries “Puticlub” i “Historias Ferosas”.

FONT (Alfons Font. Barcelona, 1946)

Un dels autors clàssics de la historieta catalana contemporània, amb gairebé 20 àlbums publicats en poc més de 10 anys. Amant dels gèneres d'aventures i de ciència-ficció, comença la carrera a Bruguera en 1962. Creador de *Historias Negras*, *Cuentos de un futuro imperfecto* (1984) per a Creepy i *El prisionero de las estrellas* (1983) per a Cimoc, on continua amb els personatges Clarke i Kubrick, i crea les dues sèries en què treballa actualment, “Taxi” i “Rohner”.

FONTERIZ (Josep Rafael Fonteriz. València, 1961)

Publica a les revistes valencianes *Camacuc* i *El Maquinista* i ha realitzat els àlbums *Doble engaño* (Ed. de la General, 1989) i *El retorn de Tirant Lo Blanc* (Ediciones JJ2, 1990).

GALLARDO (Miquel Gallardo. Lleida, 1955)

Autor emblemàtic de la primera etapa d'*El Vibora*, va començar publicant a la pionera *Star*, amb el grafisme més clar de l'anomenada *linea chungu*. El gruix de la seva obra, l'ocupen els àlbums protagonitzats per Makoki i els seus col·legues, que va crear juntament amb Mediavilla. Plegats dirigiren també la revista homònima als seus inicis. Però Gallardo és un home polifacètic que ha treballat en publicitat, il·lustració i animació, i que actualment treballa amb Mariscal i Mediavilla en les historietes del Cobi. Pel que fa al còmic, *Pepito Magefesa* (Complot, 1984) obre un nou corrent en la seva obra, que incorpora influències del còmic americà dels anys cinquanta i dels *tebeos* espanyols de tota la vida. Cal destacar el seu treball a l'aiguada, perceptible en el seu darrer àlbum *Perro Nick* (Casset, 1991).

GIMÉNEZ (Carlos Giménez. Madrid, 1947)

Dibuixant i guionista, peça clau en el món de la historieta. Realitzador de la sèrie “Dani Futuro”, escrita per Mora, que

precedeix
Hom (Ed. De
la Torre, 1979),
adaptació d'un frag-
ment de la novel·la de
ficció científica de Brian Ad-

lers *En el lento morir de la tierra*. *Hom* no es va poder publicar fins després de la mort de Franco per la seva analogia amb l'instant històric del país. Amb una actitud políticament radical, difon les seves conviccions personals per tota la seva obra amb un estil gràfic, barreja de realisme i de caricatura que sorprèn pel seu dramatismefectiu. En la mateixa línia d'*Hom* estan *Kodlau el leproso* (Ed. de la Torre, 1980), *Erase una vez el futuro* (Ed. de la Torre, 1980) i *Bandolero* (Ed. de la Torre, 1987). En 1976 es començava a publicar en *El País* una sèrie de breus retrats i anècdotes sobre la transició a la democràcia, que no van tenir títol fins que no foren recopilats en una trilogia d'àlbums anomenada *España, Una..., España, Grande... i España Libre!* (Ed. de la Torre, 1978). Bona part del guix de la seva obra és autobiogràfica, dedicada sobretot al període de la seva infantesa, transcorreguda en institucions d'auxili social franquistes. A aquesta línia autobiogràfica s'adscriuen *Paracuellos* (Ed. Amarka, 1977) núm.1 i 2, *Los Profesionales* (Ed. de la Torre, 1983-85) núm.1, 2 i 3, *Romances de andar por casa* (1986 Toutain, 1986), *Rambla arriba, Rambla Abajo* (Ed. de la Torre, 1986), *Bandolero* (Ed. de la Torre, 1987) i (Norma, 1991). Ha estat president del darrer Saló Internacional del Còmic de Barcelona 1992.

GIMÉNEZ (Juan Giménez. Argentina, 1943)

Aquest dibuixant argentí de renom internacional en el camp de la ciència ficció es va introduir aquí per mitjà de les publicacions de Toutain Editor (*Comix Internacional, Zona 84*), i actualment viu a

Sitges com el seu coetani Altuna. Als Estats Units va treballar a *Heavy Metal* i arribà a encarregar-se dels dibuixos del llarg-metratge animat *Heavy Metal*. Les seves darreres obres publicades són *Basura* (1989) i *El Cuarto Poder* (1991), sempre a Toutain Editor.

GIMENO (Manuel Gimeno. València, 1958)

Dibuixant i guionista. Assessor editorial de la revista *El Maquinista* i coautor de la *Historia del Tebeo Valenciano* que regala setmanalment el diari *Levante*. Habitual de *Boom*, *Camacuc* i *Cartelera Turia*. Ha realitzat dos àlbums: *Hotel Nawi* (Ed. La General, 1990) i *Cap rossa demanarà foc a un perdedor* (JJ2, 1991), amb guió de Miquel Beltran.

GUIRAL (Antoni Guiral. Barcelona, 1959)

S'estrena en el món del còmic com a guionista de revistes com *Más Madera* i *Hara Kiri*, activitat que continua exercint actualment a *Cimoc* amb el dibuixant Fernando Rubio. Amb ell acaba de publicar l'àlbum *Homero* (Norma, 1992). Col·laborador d'*El País* com a expert en còmics i director de les diverses col·leccions de còmics de Barcanova. Ha obtingut el premi Diario

de Avisos al millor guió d'històries per l'àlbum *Salvajes*. Guionista d'*El patio trasero* (Saco Roto, 1987) i *Los trotabosques: sendero de fuentes màgicas* (Ikusager1991).

IBÁÑEZ (Francesc Ibáñez. Barcelona, 1936)

Màxim representant dels anys daurats de Bruguera, on va signar gairebé 300 títols. En 1958 s'estrena des de *Pulgarcito* amb la seva sèrie més popular, "Mortadelo y Filemón, Agencia de Información". Altres sèries seves són "Pepe Gotera y Otilio, chapuzas a domicilio"; "Rompetechos"; "13 Rue del Percebe" i les posteriors "Chicha, Tato y Clodoveo" creada l'any 1986 per a la revista *Guai!* i el remake "7 Reboiling Street". Actualment ha recuperat "Mortadelo y Filemón", i ha publicat dos àlbums de rabiosa actualitat: *El V Centenario* i *Barcelona 92*.

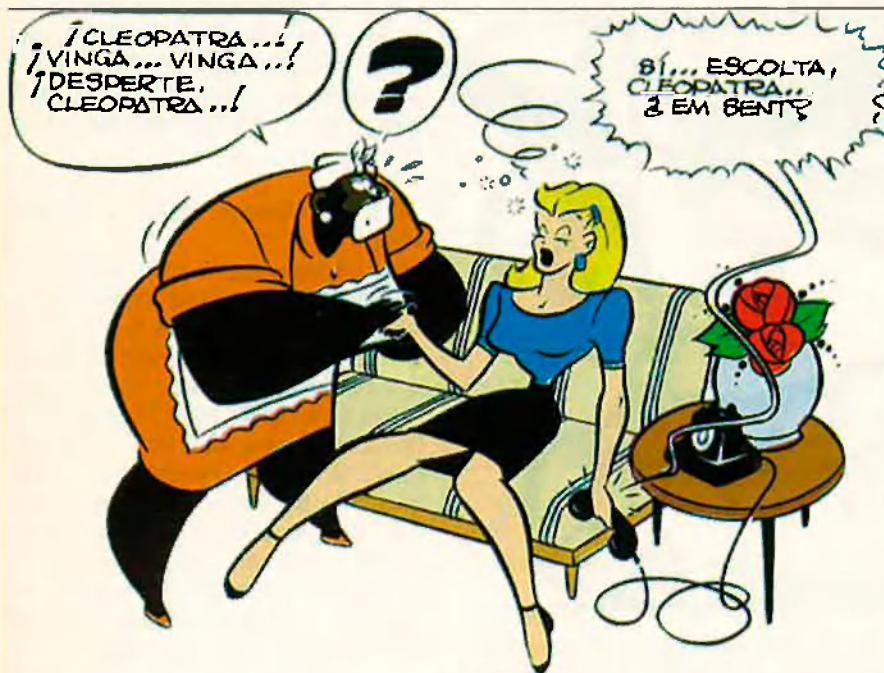
INFANTE (Francesc Infante. Balaguer, 1956)

Dissenyador gràfic, il·lustrador i dibuixant de còmics. El seu primer àlbum, *l'Enigma Gaudí*, a partir d'un guió de Quico Bofill, és una de les obres d'autors catalans més importants dels anys 80. Entre 1986 i 1989 realitza les aventures d'en Felip Marlot, adaptació en còmic de la novel·la de Joaquim Carbó i recollida recentment en àlbum (Columna-Unicom, 1991). També ha realitzat còmics per a adults, com la sèrie "Tina Bloom", publicada a Cairo i recollida en l'àlbum *Naufragios*. Actualment treballa en un nou àlbum a partir dels personatges Tin i Ton que van popularitzar les portades del dominical d'*El País*.

IRON (Carlos Hierro. Sabadell, 1968)

Un dels autors novells que més impacta amb els seus dibuixos tenyits de violència salvatge. Continguts durs i crus, i un grafisme sense concessions que fa venir pell de gallina. Qui gosi seguir-lo el trobarà en *Makoki* i en *El Víbora*. Encara hi ha temps d'enganxar-se a

la sèrie del terrible *Angel*, amb guió de Mediavilla.

IVÀ (Ramon Tosas. Manresa, 1941)

El seu "Makinavaja, el ultimo choriso", publicat en *El Jueves*, va tenir l'índex d'audiència més alt en la seva versió teatral, amb Ferran Rané. En canvi, la versió cinematogràfica recent, protagonitzada per Andrés Pajares, ha passat sense pena ni glòria. Les "Historias de la puta mili", també portades als escenaris, aviat arribaran a la desena d'àlbums publicats. Ivà també ha fet de les seves en *Barra-bás* i *El Papus*.

JAN (Juan López. Toral de los Vados, 1939)

L'any 1973 es publicava el primer àlbum de *Superlópez* (Euredit), versió local i paròdica de Superman. Quan encara no fa més de 10 anys, Superlópez ja suma més de 20 àlbums. La fertilitat imaginativa de Jan ens ha portat amb Superlópez a tota mena d'històries, més o menys fantàstiques. Des de viatges al centre de la terra fins al Saló del Còmic de Grenoble. També col·labora a *Gual!*, *Nuevos Vengadores*, *Patrulla X* i *Rumbo Star*.

JANÉ (Albert Jané. Barcelona, 1930)

Filòleg. Director de la revista *Cavall Fort*, des d'on ha realitzat una importantíssima tasca d'introducció del còmic europeu a Catalunya des dels anys seixanta. És autor d'un gran nombre de traduccions de còmics al català i d'incomptables

guions, la majoria adaptacions de contes populars per a infants.

J. L. MARTÍN (Josep Lluís Martín. Barcelona, 1953)

Parlar d'aquest autor és parlar de dos fenòmens: la sàtira religiosa, irreverent i divertidíssima d'"El Dios", que aviat arribarà a la desena d'àlbums publicats per Ediciones El Jueves, i l'ex-hippie reciclat en *yuppie* "Quico, el progre", que durant tants anys va aparèixer en tires en *El Periódico*, recollides en àlbums per Edicio-

nes B. Ja hi ha en marxa la versió televisiva amb un Quico que, potser des d'ara, sempre més associarem amb un rostre, el de Ferran Rañé.

KIM (Joaquim Aubert. Barcelona, 1944)

Un dels històrics del còmic barceloní actual. Ja a mitjan setanta publicava les seves paròdies de les estrelles del rock a

Vibraciones, i encara continua fent-ho a *Rock de Lux*. En 1979 va publicar en Ediciones Zeta el primer àlbum del seu personatge més conegut, "Martínez el facha", que va apareixent a la revista *El Jueves*. Ja són tres els llibres apareguts en aquesta mateixa editorial que recopilen les aventures d'aquest supervivent de l'Espanya franquista.

LÓPEZ (Alfons López. Lleida, 1950)

A principi dels setanta deixa les terres de Ponent i arriba a Barcelona on comença a publicar en diverses revistes com *Patufet*, *TBO* i *Mata-Ratos*. El 1975 crea i coordina el projecte *Butifarra!*, una revista *underground* que recollia l'actualitat dels barris de la Barcelona de la transició. Col·labora en *El Papus*, *El viejo Topo*, *Posibre* i en 1982 apareix *Cul de sac*, revista d'humor en català, continuadora del projecte *Butifarra!*. A mitjan anys vuitanta entra en *El Jueves* on ha publicat diverses sèries: "Acción directa", "Paco el Ministro" i "Orgasmos cotidianos". Amb guió de Pepe Gálvez, acaba d'enllestir *Assassinat a la mesquita*, història ambientada a la comarca d'Osona, barreja de *thriller*, crònica social i comèdia costumista, amb uns referents reals com poden ser la immigració magribina o la crisi del tèxtil.

MADORELL (Josep M. Madorell. Molins de Rei, 1923)

Principal representant del còmic català d'influència franco-belga. En 1961 Jep i Fidel apareixien per primera vegada en la contraportada de *Cavall Fort*, i encara no han deixat de fer-ho. Per a la mateixa revista va crear les aventures de la Núria i en Jordi, en col·laboració amb Joaquim Carbó, les d'en Pere Vidal, la primera de les quals, *La casa sota la sorra*, és una obra mestra del còmic català. L'any 1981 inicia l'adaptació de *Les aventures d'en Massagran* de Josep M. Folch i Torres amb guions del fill, Ramon Folch i Camarassa. L'últim àlbum d'aquest personatge és un de ben oportú, *Massagran i els Jocs Olímpics* (Ed. Casals, 1991).

MANEL (Manel Ferrer. Barcelona, 1940)

Els qui de petits llegien *Cavall Fort* coneixen la sèrie "Els Cepats", historietes curtes de temàtica quotidiana, en les quals el forçut Manel resolva qualsevol obstacle amb la seva força increïble. En Manel ja ha crescut i ara es dedica a protagonitzar

històries eròtiques en les pàgines d'*El Jueves*, plenes d'escenes orgàsmiques. Manel Ferrer també ha publicat en *Comix internacional*, *El Cuervo* i *El Papus*.

MARIEL (Mariel Sòria. Argentina, 1946)

Una de les dibuixants més veteranes del

còmic català. Al començament dels vuitanta treballava amb el guionista i escriptor Andreu Martín, amb qui va realitzar l'àlbum *Sam Balluga* (Graffiti, 1981) i la sèrie "Joanot Trobador" per a *Cavall Fort*. Poc després començava a publicar en *El Jueves*, primer amb la sèrie "Contactos" (set àlbums), i després amb "Ma-

men", paradigma de la yuppie alliberada que encara apareix setmanalment a la revista i que ja compta amb set àlbums recopilats.

MARISCAL (Xavier Errando. València, 1950)

Qualsevol presentació és innecessària per al pare de Cobi, la mascota més genial. Però aquesta institució dita Mariscal, dibuixant, publicista, dissenyador de gairebé tot, fa uns 10 anys que va arribar amb les butxaques buides a Barcelona, on va començar a dibuixar còmics per al *Vibora*, *Sidecar*, *Star*, *Nasti de Plasti* i altres revistes de l'*underground* local. Els seus personatges més coneguts són els Garriris Pike i Fermín, protagonistes de l'àlbum *Historias de Garriris* (Complot, 1987). Una dècada més tard, amb el seu estil característic d'influència Walt Disney, amb l'ajut de tot un equip, ha realitzat els set àlbums de les aventures del Cobi olímpic, de colors estridents, que ha debutat com a estrella televisiva.

MARTÍ (Martí Riera. Barcelona, 1955)

Iròniques, morboses, violentes, angiosants: heus ací uns adjectius que defineixen a la perfecció les històries de Martí. Un mestre de la paròdia del gènere policíac i de la crònica negra. Durant els setanta es dedicava a il·lustrar autèntiques cròniques criminals a la premsa diària. En el seu estil gràfic predomina l'estètica americana i la utilització exclusiva del blanc i negre. Dos personatges emblemàtics del seu univers psicòtic són Doctor Vértigo i Taxista, de qui s'acaba de publicar *Taxista, segunda parte* (La Cúpula, 1992).

MARTÍN (Jaume Martín. Barcelona, 1966)

Sexe, alcohol i desballestament. Un altre dels *degenerats* que es troben per *Makoki* i *El Vibora*, i que ja ha publicat tres àlbums: *Sangre de barrio* (La Cúpula, 1989), *Flores sobre el asfalto* (La Cúpula, 1990) i *La basca que más casca* (La Cúpula, 1991).

MAX (Francesc Capdevila. Barcelona, 1956)

Per molts, Max vol dir *Peter Pank*, adaptació lliure de la novel·la de Barrie, en què el país dels somnis és habitat per *hippies*, *rockers* i *nimfòmanes* (*Peter Pank*, 1985, *El Licantropunk*, 1987, *Pankdinista*, 1991, tots editats per La Cúpula). Peter Pank deixava enrere Gustavo, l'ecologista supervivent de l'era *hippie*,

amb qui Max va començar a destacar en *El Víbora* (*Gustavo contra la actividad del radio*. La Cúpula, 1982). Poc després amb *El Carnaval de los Ciervos*, obria una altra línia més centrada en les històries que no pas en els personatges, amb influències mitològiques i un to més intimista, però sempre amb la seva ironia característica. *La Muerte Húmeda* (Complot, 1987) i *El Beso Secreto* (La Cúpula, 1987) en són una bona mostra. Ha col·laborat amb Pere Joan i amb guionistes com Zentner, Miquel Beltran (*Mujeres Fatales*. La Cúpula, 1989), i últimament ha publicat, al Pequeño País, *La Biblioteca de Turpin*.

MEDIAVILLA (Juan López. Burgos, 1950)

La seva trajectòria és paral·lela a la de Gallardo, amb qui va crear *Makoki* i amb qui ha intercanviat contínuament els papers de guionista i dibuixant al llarg de la sèrie. Darrerament ja no treballen tan junts (ho han tornat a fer en les historietes de color), i Juanito continua publicant pel seu compte en *El Víbora* i en la revista *Makoki*, de la qual va ser codirector (amb Mediavilla) de la primera etapa. Escriu i dibuixa les aventures del seu *alter ego* Juan Jaravaca, amb un grafisme encara més delirant que no el del seu company.

MICHARMUT (Joan Enric Bosch. El Cabanyal, 1953)

Un dels dibuixants més sorprenents i inquietants de l'anomenada escola valenciana, amb un grafisme agressiu a base de línies i taques de negre i una composició extraordinària. El 1980 comença a publicar a *Bésame Mucho* i el

1983 apareix el seu primer àlbum *Dogón* (Arrebató). Col·laboracions a *Cairo*, *Complot*, *Medios Revueltos*, *l'Home Invisible* i *TBO*. El 1990 es va publicar *Marisco* (Ed. La General).

MIQUE (Miquel Beltran. Jaraguas)

Un dels millors guionistes, que es dedicava a assortir d'històries altres dibuixants fins que es va decidir a dibuixar ell mateix la seva millor creació: *Cleopatra*, una rossa clavada a Kim Novak, casada amb un mariscal d'opereta i que s'embarca en aventures trepidants contra malvats com *Balarrasa*, una mena de Fumanxú obsedit per les seves corbes. Les diverses peripècies d'aquesta heroïna entre la comèdia i la paròdia dels clàssics del còmic publicades originàriament a *Cairo*, es troben recollides en tres àlbums: *La Piràmide de Cristal*, 1984; *Macao*, 1987 i *Pasaporte para Hong-Kong*, totes publicades

per Complot, si bé *Macao* aparegué en català en EL TEMPS. Ha anat col·laborant amb altres dibuixants, com Keko (*Livingstone contra Fumake*. Complot, 1987) i Max (*Mujeres Fatales*. La Cúpula, 1990), i actualment treballa en les aventures de Marco Antonio, el fill de *Cleopatra* amb poders telecinètics, que es publiquen a *El País* i de les quals ja n'ha aparegut un àlbum, *Marco Antonio* (Complot, 1991).

MIRALLES (Ana Miralles. Madrid, 1959)

Dibuixant i guionista. Instal·lada a València, col·labora a *Cairo*, *Madrid* i *Marca Acme*. El seu primer àlbum, *El bri-*

llo de una mirada (Ed. La General, 1952), ha estat una agradable sorpresa. Un nom que cal tenir en compte.

MOLINA (Ignasi Vidal-Folch. Barcelona, 1956)

Gairebé és un clàssic entre els joves guionistes del conjunt barceloní. Va començar fent guions a *Bésame mucho*. Amb dibuixos de Gallardo, va fer "Perico carambola, en la cresta de la cola", una mena de *remake* del "Reporter Tribulete". Autor del *fanzine* sobre criminologia, *Crónica negra*, editat per Joan Navarro i habitual guionista d'*El Víbora*. Darrerament ha col·laborat en l'àlbum *A Reveure!* (Columna-Unicorn, 1992).

MONTANA (Xavier Muntada. Barcelona, 1963)

Dibuixant i guionista amb debilitat per l'estètica dels còmics de ficció i del cinema de sèrie B nord-americà. El seu grafisme exclou el color i recorre a la trama. El seu primer àlbum, *Historias Raras* (Complot, 1990), és un homenatge als superherois americans. Montana ha creat la seva pròpia heroïna, Vamp, de la qual se n'han publicat fins ara dos àlbums, tots a Norma.

MONTECARLO (Carles Monte. Barcelona, 1965). La seva carrera comença a *Taka de Tinta*, *fanzine* de la Facultat de Belles Arts, però ben aviat passa a convertir-se en un dels col·laboradors fixos de la desapareguda revista *Cairo*. L'any 1989 va ser nominat millor autor novell pel IX Saló Internacional del Còmic de Barcelona. *Rutas* (Norma, 1990).

MONTESOL (Xavier Ballester. Barcelona, 1952)

Amb uns primers treballs de signe *underground* en l'*Star Comics*, Montesol es converteix en cronista de la fauna urbana de la Barcelona dels vuitanta a *Cairo*, *Makoki*, *Vibora* i *Bésame Mucho*, recollides en els àlbums *Vidas Ejemplares* (Complot) i *Opiso i Dora* (Complot, 1989). Intervencions en el món radiofònic amb *Onliú* i a la premsa diària, amb les tires de "Neo i Post" al *Diari de Barcelona*. La seva incursió en el món de la pintura ha fet que de moment arraconés el còmic.

MORA (Víctor Mora. Barcelona, 1931)

Escriptor i guionista. La seva obra més popular és "El Capitán Trueno", inicial-

ment dibuixada per Ambrós. Quaranta anys després del seu naixement, Mora ha recuperat "El Capitán Trueno" en col·laboració amb el dibuixant Charles Burns i hi ha afegit mesurades dosis d'erotisme. El seu extens currículum inclou obres com *Las crónicas...* (Toutain, 1978), *Felicicia* (Nueva Frontera, 1981), *Los misterios de Barcelona* (Norma, 1987) o *El ogro de Djebel* (Norma, 1988).

NAZARIO (Nazario Luque. Sevilla, 1944)

Protagonista destacat del corrent *underground* a l'espanyola que es va produir durant els últims anys del franquisme gràcies a treballs com *La piraña divina* (1974), *Purita braga de hierro* (Madràgora, 1975) i *San reprimonio y las pirañas* (Rock Comix Ediciones, 1976). Cronista de la Barcelona dels barris baixos, històries de putes, camells, transvestits i proxenetes amb un personatge essencial: el transvestit *Anarcoma*, del qual han sortit dos àlbums, sota el signe de La Cúpula (1984 i 1987). Però, abans, en 1981, havia aparegut *Salomé*, basada en l'obra d'Oscar Wilde. *Mujeres raras* (La Cúpula, 1988) va ser nominada millor obra de l'any al IX Saló Internacional del Còmic de Barcelona. Actualment publica a *Cimoc* la seva versió de *Turandot*.

ONLIYÚ (José Miguel González. Madrid, 1952)

Ideòleg de l'*underground* barceloní, comentarista corrosiu i guionista de còmics de la factoria d'*El Víbora*.

ÒSCAR (Òscar Nebrera. Barcelona, 1945)

L'ara famós creador d'en Jordi Culé ja feia molts anys que publicava les lliçons del *doctor Cojonciano* en les pàgines d'*El Jueves*. Des de llavors ha publicat una desena d'àlbums, a part les tires d'*El Periódico*, on passa revista a les peripècies del Barça. *Ajó, mi nene* (Ed. El Jueves, 1985), *¡Qué Morro!* (Ed. El Jueves, 1988) i *¡Música maestro!* (Ed. El Jueves, 1990) donen títol a històries barroeres però, sobretot, divertides.

OSCARAIBAR (Oscar Aibar. Barcelona, 1967)

Guionista obsedit per la figura del *psicokiller*. Guions terriblement escabrosos i crus, un malson recomanable. Toutain li n'ha publicat dos àlbums, *Nacido salvaje* (1989) i *ADN* (1990).

PELLEJERO (Rubèn Pellejero. Badalona, 1952)

Dibuixant. Amb el guionista argentí Jorge Zentner donaven vida, a principis dels vuitanta, a Dieter Lumpen, un aventurer amb força, protagonista d'històries de categoria que actualment ja aplega uns quants títols. *Les aventures de Dieter Lumpen* (Norma, 1987), *Enemigos Comunes* (Norma, 1988) i *Caribe* (Norma, 1990) en són exemples.

PERE JOAN (Pere Joan. Palma de Mallorca, 1956).

Un dels autors més personals que ha desenvolupat un estil i un univers propis amb visió poètica, intimista. Els personatges del seu món interior són homenets entrançables amb aspecte de Netol o Michelin. Té diversos àlbums publicats: *Passatger en trànsit* (Norma, 1984), *Diagramas y fascinación* (Sin Nombre, 1987), *La lluvia blanca* (Complot, 1987), *El cielo de septiembre* (Marc, 1988) i *Mi cabeza bajo*

el mar (Complot, 1990). Aquest darrer li va valer el premi al millor àlbum de l'any al IX Saló del Còmic de Barcelona. Ha col·laborat en diverses sèries per a diaris i revistes (*El País*, *La Vanguardia*, *Cairo* o *TBO* entre altres). També és autor de cartells, portades de llibres, dissenys de logotips, vídeos d'animació, escenografies teatrals i guions de televisió.

PICANYOL (Josep Lluís Martínez. Mojà, 1948)

Per als lectors de *Cavall Fort*, Picanyol és sinònim d'"Ot el bruixot", un personatge que ocupa la pàgina número dos d'aquesta publicació des de fa més de vint anys. Les tires d'aquest singular bruixot han estat agrupades en quatre àlbums publicats recentment per Pirene. Picanyol també és autor de les infernals tires d'"Els Banyetes", aparegudes a *Tretzevents*. A més de dibuixant, és il·lustrador habitual de *Cavall Fort* i *Lecturas*.

PONS, GALIANO (Alfred Pons. Barcelona, 1958 – José Luis Galiano. La Rioja, 1955)

Després d'uns anys de parèntesi, Pons ha recuperat Maria Lanuit, una estrella del *strip-tease*, sensual i exuberant. Pons torna a despullar Maria Lanuit a les pàgines de la seva revista *Bares y Mujeres*, que compta amb col·laboradors com Mediavilla, Muntada i Galiano entre altres. Amb Marta i Galiano havien fet diversos àlbums de guions calents, com *Internas* (La Cúpula, 1987), *Sarita* (La Cúpula, 1987), o *Lumis* (La Cúpula, 1987).

PRADO (Miguelantxo Prado. La Corunya, 1958)

Autor d'origen gallec instal·lat a Barcelona on ha publicat gairebé tots els seus àlbums. La constància del seu treball ha donat com a fruit un àlbum per any i una obra cada vegada més madura, tant gràficament com pel que fa al contingut. *Quotidiana Delirante 1* (Ed. El Jueves) va ser proclamat pel VII Saló Internacional del Còmic de Barcelona la millor obra publicada l'any 1988. L'any passat va aparèixer

la *Quotidiana Delirante 2* (Ed. El Jueves, 1991). Títols precedents són *Crónicas Incongruentes* (Norma, 1990), *Fragmentos de la enciclopedia délfica* (Toutain, 1986) i una col·laboració a l'àlbum *El Muro* (Norma, 1990).

PUCHADES (Joan Gonzàlez. València, 1965)

Dibuixant i guionista. Editor d'*El Maquinista*, revista valenciana d'actualitat historietística. El diari *Levante* ofereix cada dilluns un dels 22 fascicles que formen la *Historia del Tebeo Valenciano*, escrita pels germans Porcel i per Manel Gimeno, en col·laboració amb Puchades. *Amor Pasión* (Ed. La General, 1988), *Un tornillo en la costa* (Malvarosa, 1990), *Adéu a la francesa* (Ed. Galaxia, 1991).

RAF (Joan Rafart. Barcelona, 1928)

Un dels noms més importants de l'escola Bruguera, creador dels entranyables *Olegario*, *Campeonio* i *Sir Tim O'Theo*. Als vuitanta fitxava per Grijalbo i creava el nou personatge de *Mirlowe*. Treballa actualment per a *Creepy*, el nou *TBO* i *El Jueves*, on dibuixa una sèrie sobre programes de televisió. A punt de celebrar les seves noces d'or amb la historieta, ha estat homenatjat amb el Gran Premi del X Saló Internacional del Còmic de Barcelona.

ROMEU (Carles Romeu. Barcelona, 1948)

¿Qui no ha llegit mai els acudits mordaços de Miguelito a *El País*? Aquest marrec que va més enllà de *Mafalda* i similars, que analitza la política espanyola amb una ironia que no perdona ningú, ha donat la fama merescuda a Romeu, un humorista veterà, dels de més lletra que dibuix, que es fa respectar per allò que diu. I ara, a *El País setmanal*, ha començat a criticar el centenari, el descobriment i altres històries d'actualitat. *Miguelito* és editat en àlbums per Plaza & Janés.

SALADRIGAS (Jordi Saladrigas. Barcelona, 1958)

Històries minimalistes i dibuixos de línia clara i retallada. Ha publicat els àlbums *Vito* (Toutain, 1986) i *Moscas patinadoras* (Complot, 1990). Publica a *Cimoc* i compta sovint amb la col·laboració del guionista Joan Bufill.

SEGRELLES (Vicent Segrelles. Barcelona, 1940)

Quan, en 1982, Segrelles va començar a escriure i a dibuixar còmics, ja era un dels il·lustradors de gènere fantàstic més cotitzats del panorama internacional. Amb el personatge de *Mercenario* ha creat un tipus de còmic on la paraula, ja escassa, no importa gaire i on cada vinyeta és una il·lustració digna d'una portada. Aquest soldat a sou de qualsevol, que a cavall d'un animal prehistòric encaixa aventures d'espasa i bruixeria, es publica regularment a *Cairo*. Després n'han aparegut els àlbums *La fórmula* (1983), *Las pruebas* (1984) i *El sacrificio* (1988), tots a Norma Editorial.

SEGUÍ (Bartomeu Seguí. Palma de Mallorca, 1962)

Conegut sobretot per les històries que giren al voltant del seu tema preferit, el retrat urbà, la crònica de la quotidianitat i la rutina dels habitants de l'asfalt. Ha publicat en *Madrid*, *Cairo* i *Víboras*. L'any 1989 publicava dos àlbums, *A salto de mata* (Complot) i *Lola y Ernesto* (La Cúpula, 1990). Fa pocs mesos apreixia *Luigi es Luis*, un reflex de la postmodernitat barcelonina a través d'un matrimoni de més de 30 anys, Luis i Carola, que no volen perdre el tren de la postmodernitat. Aquesta sèrie havia estat publicada anteriorment a *La Guia d'El País*.

SEGURA (Robert Segura. Badalona, 1927)

Una de les signatures de l'edat d'or de Bruguera, que durant els anys setanta reunia una bona colla de personatges: "Roberto Picaporte" i "La Panda", entre altres. Del seu ingrés a Grijalbo, en surt la reconvertida "Panda" en "Los Muchamarchas". La nova etapa del *TBO* publica la sèrie "Don Roge y doña Listrata, que con sus hijos meten la pata".

SEMPERE, PÉREZ-NAVARRO (Francesc Pérez Navarro. Barcelona, 1953 – Jordi García Sempere, 1963 Barcelona)

Comparteixen experiències en *Cul de*

sac, Cairo, Más Madera i TBO. Dibuint i guionista respectivament, responsables de "La familia Rovelló" que apareix al TBO i que té un àlbum recopilatori: *La familia Rovellón* (Ediciones B, 1990). Pérez Navarro és també el cervell que es va inventar Superlópez.

SENTO (Vicent Llobell. València, 1953)

Il·lustrador de personatges estilitzats i retallats a cops de destal que desfilen per *Velvet Nights* (Norma, 1985), *Comer* (Unicorn, 1985) o *Cazando Millonarios* (Complot, 1989). Es publiquen al suplement *El Pequeno País* els invents del Dr. Trólez, una mena de *Rompetechos* convertit en inventor d'aparells dignes de l'il·lustre professor *Bacterio*. Conegut de tots els lectors d'EL TEMPS per l'adaptació en còmic, *Tirant lo Blanc*, amb guió de Jaume Fuster per a aquest setmanari.

TAMAYO (Alfons Garcia. Barcelona, 1961)

Històries absurdes i trivials però força entretingudes. Els seus personatges són homenets llargaruts i de cap petit en blanc i negre sobre fons tramat. Ediciones Para Locos s'ha atrevit a publicar-li un àlbum, *No más pulpo* (1989).

THA, THARRATS, T.P. BIGART (August Tharrats. Barcelona, 1956)

Tha és qui millor ha il·lustrat les bogeries pensades pel seu germà Tharrats i per T. P. Bigart. Tots tres (més Paco Mir, actor del Tricicle) van revolucionar el tradicional TBO a final dels setanta amb el suplement "El Habichuelo", i han continuat fins avui fent de les seves, generalment en *El Jueves*. Títols com *Absurdus Delirium* (Complot, 1988) o *Qué Gente* (Ed. El Jueves) donen la clau d'un humor abstracte que neix de la vida quotidiana.

TORRES (Daniel Torres. Teresa de Cofrents, 1958)

Autor cabdal de l'escola valenciana actual. El seu univers de mites prové d'un

creuament de ficció i de novel·la negra, en un estil gràfic influït tant per Hergé com pels clàssics nord-americans. És el creador d'*Opium*, el geni del mal que va protagonitzar una sèrie de *comic-books*, i de *Roco Vargas* i les seves aventures siderals. El seu treball com a il·lustrador també inclou els àlbums *Del asesinato al Olimpo* i *Sabotaje*. Va presentar la seva última sèrie "El octavo día", al Saló del Còmic de Barcelona d'enguany.

VALLÈS (Josep M. Vallès. Barcelona, 1947)

Dibuixant, guionista de còmics i de programes de televisió. El seu inicis pertanyen a l'època *underground* de la revista *Por Favor*. El seu estil és herència directa de Vázquez. Ha realitzat curt-metratges de dibuixos animats i té diversos àlbums publicats: *40 años en balde* (Madràgora), *Peste a ajo* (Ajoblanco, 1978), *Joder con los Aguirre!* (La Cúpula, 1988).

VAQUER (Rafael Vaquer. Palma de Mallorca, 1957)

Habitual de la revista *El Jueves* des dels inicis, no ha deixat mai de publicar-hi les aventures de *Johnny Roqueta*, un *rockeur* de tupé espectacular que ja suma vuit àlbums recopilatoris.

VÁZQUEZ (Manuel Vázquez Gallego. Madrid, 1930)

Creador de les històriques "Hermanas Gilda", "La familia Cebolleta", "Angelito" i "Anacleto, agente secreto", tots ells apareguts a la revista *Pulgarcito*, i part important de l'univers Bruguera. El seu estil es caracteritza per uns guions aparentment costumistes que sempre cauen en l'absurd. Aquests darrers anys ha treballat en còmic per a adults, *Historias Verdes* (Makoki, 1990) i *Sábado, sabadete* (Makoki, 1991).

VENTURA & NIETO (Enrique Ventura. Madrid, 1946)

Amb els germans Tharrats formen el duo humorístico-surrealista més genial d'*El Jueves*. Com ells, tracten l'humor d'una manera subtil i sense recórrer a la caricatura; però a diferència

d'ells han concretat la seva delirant imaginació en un Groucho Marx reinventat i situat en uns decorats abstractes, poblats de noies *sexy* i lleugeres de roba. El resultat és *Gruñidos en el desierto* (tres volums a Ed. El Jueves), la seva òpera magna. També van excel·lir en l'efímera revista *Rambla*.

XOTS (Jordi Clapers. Sant Llorenç de Vall, 1952)

Creador d'en Camús, un personatge que és tot nas i que protagonitza uns guions totalment surrealistes, recollits en dos àlbums per editorial Pirene: *En Camús 1 i 2* (1988). Jordi Clapers és un dels dibuixants de *Cavall Fels*, revista per a la qual ha il·lustrat in comptables històries. En col·laboració amb Mautró va fer l'adaptació en còmic de *La revolta dels animals*, d'Orwell i *El país de les cent paraules*, de Marta Mata.

Montse Ané